

Ylöjärven lisäopetuksen opetussuunnitelma

1. LISÄOPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Lisäopetuksen järjestäminen ja tehtävä

Lisäopetus on tarkoitettu niille peruskoulunsa päättäneille nuorille, jotka eivät ole päässeet toisen asteen oppilaitokseen ja/tai tarvitsevat lisää aikaa jatko-opintojen suunnitteluun. Lisäopetus on opiskelijoille maksutonta ja kestää yhden vuoden. Lisäopetuksen yhteydessä voidaan järjestää myös perusopetusta oppilaille, jotka eivät ole saaneet perusopetuksen päättötodistusta, mutta joiden oppivelvollisuus jatkuu edelleen. Ylöjärven lisäopetuksen opintomuotona on valittavana myös ns. Y-lukiokymppi. Lisäopetusta hoitavat erityisluokanopettaja ja opinto-ohjaaja.

Opiskelijalle annetaan lisäopetuksessa opetusta ja ohjausta vähintään 1100 tuntia. Tästä noin puolet käytetään oppiaineiden opiskeluun ja noin puolet jatko-opintojen suunnitteluun. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma hänen omien tarpeidensa pohjalta.

Opiskelijavalinta ja sen perusteet

1. Kriteeri: Ilman jatko-opintopaikkaa yhteisvalinnassa jääneet ylöjärveläiset 9.-luokkalaiset
2. Kriteeri: Ne ylöjärveläiset, jotka eivät ole saaneet perusopetuksen päättötodistusta, mutta oppivelvollisuus jatkuu edelleen. Lähettävässä koulussa on laadittu tehostetun tuen oppimissuunnitelma tai erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämissuunnitelma.
3. Kriteeri: Muut hakijat
4. Kriteeri: Jatko-opintonsa keskeyttäneet voidaan ottaa lisäopetukseen, mikäli ryhmässä on tilaa.

Valinta edellyttää haastattelua ja valitulla ei voi olla estettä TET-jaksoille osallistumiseen. Lisäopetukseen hakeneet opiskelijat haastatellaan ennen valintaa. Lisäksi lukion rehtori haastattelee Y-lukiokympille hakeneet. Lopullisen opiskelijavalinnan tekee opetuspäällikkö. Ryhmän suosituskoko on 20 opiskelijaa. Lisäopetukseen haetaan yhteishaussa valtakunnallisen Opintopolku.fi -palvelun kautta.

Ylöjärven lisäopetus tarjoaa Y-lukiokymppin kautta mahdollisuuden kokeilla lukio-opintojen soveltuvuutta joustavasti. Y-lukiokympille haetaan Ylöjärven lisäopetukseen haun yhteydessä. Halukkuus opiskella Y-lukiokympillä kysytään lisäopetuksen valintahaastattelussa.

Edellä mainittujen lisäopetuksen valintakriteereiden lisäksi Y-lukiokympille on edellytyksenä se, että opiskelijan perusopetuksen päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvo on vähintään 7,00 ja opiskelijalla on oma henkilökohtainen motivaatio lukio-opintoihin. Y-lukiokymppin opiskelijat otetaan Ylöjärven kaupungin lisäopetuksen opiskelijoiksi. He opiskelevat kolme ensimmäistä jaksoa lukion kursseilla. Lukion oppikirjat ja kannettavan tietokoneen tarvittavine ohjelmistoineen opiskelija voi hankkia halutessaan itse tai hän saa ne lainaksi lisäopetuksesta. Oppilaat, joiden

koulumatka on yli 5 km saavat bussikortit koulumatkoille lisäopetuksen kautta. Jos opinnot sujuvat ennalta-asetettujen kriteerien mukaisesti, otetaan opiskelijat lukion opiskelijoiksi neljännen jakson alusta lukion rehtorin päätöksellä. Opiskeluohjelmaan sisältyy vähintään kaksi kurssia englantia, kaksi kurssia matematiikkaa ja yksi kurssi ruotsia. Opintojen etenemistä seurataan tiiviisti. Opiskelijalla ei saa olla keskeytettyjä kursseja. Opiskelijalla tulee olla positiivinen asenne ja hyvä motivaatio koulunkäyntiin. Jos opinnot eivät suju, ohjataan opiskelijat lukiokympiltä jatkamaan opiskelua lisäopetuksessa.

1.2. Opetuksen arvoperusta

Lisäopetuksessa korostuu opiskelijoiden yksilöllisyys. Opiskelijoita tuetaan ottamaan yhä enemmän vastuuta opinnoistaan ja omasta elämästään. Jokainen opiskelija kohdataan yksilönä arvostaen hänen erityisyytään. Kaikkea toimintaa ohjaa opiskelijoita arvostava vuorovaikutus. Lisäopetusvuoden arvopohjaisena tavoitteena on opiskelijan laaja-alainen kasvu ja kehittyminen elämän eri osa-alueilla ja samalla myös oman arvoperustan muodostuminen.

1.3. Oppimiskäsitys

Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset oppimistavat ja -tyylit. Oppimisprosessin tulee olla omalle tulevaisuudelle tavoitteellista ja tarpeisiin pohjautuvaa toimintaa. Lisäopetuksessa opitaan myös tekemällä, havainnoimalla ja tutkimalla.

2. LISÄOPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEINEN SISÄLTÖ

2.1 Lisäopetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että lisäopetuksen jälkeen jokaisella opiskelijalla on sekä suunnitelma jatko-opinnoista että valmiudet aloittaa ne. Opiskelijat voivat keskittyä omien opiskelutarpeidensa ja jatko-opintojen kannalta keskeisiin oppiaineisiin sekä muihin opintoihin. Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus opiskella jatko-opintojensa kannalta tarpeellisia oppiaineita. Lisäopetuksessa opiskelijan opintoihin sisältyy tehostettua opinto-ohjausta.

Lisäopetusryhmän toiminta osana Koulutuskeskus Valoa mahdollistaa monipuolisen oppimisympäristön ja toisen asteen opintojen käytäntöjen kokemisen oppilaitoksen arjessa.

2.2. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Lisäopetuksen kaikessa toiminnassa korostuu laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tärkeys. Jatko-opintojen ja työelämän edellyttäviä laaja-alaiseen osaamiseen sisältyviä tietoja ja taitoja vahvistetaan niin, että opiskelijan edellytykset menestyä jatko-opinnoissa ja työelämässä paranevat samalla kun opiskelija saa välineitä oman elämän hallintaan sekä rakentavaan vuorovaikutukseen toimintaympäristössään muuttuvissa olosuhteissa. Lisäopetuksessa laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan erityisesti valituilla työskentelytavoilla ja opiskelijan ja

ympäristön toimivalla vuorovaikutuksella. Lisäopetuksessa korostuu rohkaisevan ja yrittämään kannustavan palautteen antaminen opiskelijoille. Opiskelijoille annettava palaute on vuorovaikutteista ja keskustelevaa. Tällä pyritään vaikuttamaan positiivisesti etenkin opiskelijoiden asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö ja hyödyntäminen on olennainen osa opetusta ja työskentelyä lisäopetuksessa. Toiminnassa kiinnitetään huomiota tiedon etsimiseen ja sen luotettavuuden arviointiin sekä itsenäiseen opiskeluotteeseen. Opetus on suunniteltu niin, että se mahdollistaa opiskelun myös itsenäisesti esim. kotona. Tällöin jokaisella opiskelijalla tulee olla käytössään riittävät tietotekniset laitteet ja esim. pääsy tietoverkkoihin ja pilvipalveluihin.

2.3. Lisäopetuksen keskeinen sisältö

Opintoihin voi sisältyä perusopetuksen oppimäärään kuuluvia kaikille yhteisiä oppiaineita, perusopetuksen tehtävän mukaisia, oppilaalle valinnaisia oppiaineita, monialaisia oppimiskokonaisuuksia ja niihin liittyviä projektitehtäviä, opintokäyntejä, lukio- ja ammatillisia opintoja sekä niihin valmistavia opintoja, työelämässä suoritettavia ohjattuja opintoja ja työelämään tutustumista.

3. LISÄOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen

Lisäopetuksen toiminnan vaikuttavuutta ja opetussuunnitelmaa seurataan opiskelijoiden sijoittumisella ja kiinnittymisellä jatko-opintoihin. Lisäopetuksen keskeyttäneiden opiskelijoiden määrää ja keskeyttämiseen johtaneita tekijöitä seuraa ja analysoi opinto-ohjaaja yhdessä ylöjärveläisten perusasteen opinto-ohjaajien ja toisen asteen opinto-ohjaajien kanssa. Opinto-ohjaaja ja erityisopettaja seuraavat ja analysoivat vuotuista tilannetta Soppeenharjun koulun rehtorin ja opetuspäällikön kanssa. Lisäopetusta ja sen opetussuunnitelmaa arviotaessa ja kehitettäessä hyödynnetään kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Seurannan päävastuu on lisäopetuksen opinto-ohjaajalla.

Suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyön yhtenä työkaluna toimii lisäopetuksen vuosiraportti, jonka lisäopetuksen opettaja ja opinto-ohjaaja laativat yhdessä lukuvuoden päätyttyä ja yhteishaun tulosten julkistamisen jälkeen. Vuosiraportti sisältää itsearviointia opetussuunnitelman toteutumisesta sekä arviointia opetussuunnitelmasta. Raporttia käsitellään Soppeenharjun koulun rehtorin ja Ylöjärven kaupungin opetuspäällikön kanssa. Rakentavaa itsearviointia edistää palaute opiskelijoilta, huoltajilta ja muilta toimijoilta, joiden kanssa lisäopetus tekee yhteistyötä.

3.2. Oppimisympäristöt ja työtavat

Ylöjärven lisäopetus toimii koulutuskeskus Valossa, mutta on hallinnollisesti Soppeenharjun koulun alainen. Koulutuskeskus Valossa opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Ylöjärven lukion ja

Tampereen seudun ammattiopiston opintoihin. Ylöjärven lisäopetus sijaitsee keskeisellä paikalla ja mahdollistaa sujuvan yhteistyön paikallisten yritysten kanssa esim. TET-jaksoilla ja yritysvierailuilla.

4. LISÄOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Opiskelijan opintojen suunnittelu

Koska lisäopetusta varten ei ole valtakunnallista oppimäärää, jokaiselle lisäopetuksen opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma, jota kutsutaan opiskelusuunnitelmaksi. Tämä opiskelusuunnitelma laaditaan yhteistyössä opiskelijan ja huoltajan kanssa. Opiskelijan omaa vastuunottoa opinnoistaan pyritään tukemaan. Opiskelusuunnitelma laaditaan heti lisäopetusvuoden alussa ja sen toteutumista seurataan koko ajan. Opiskelusuunnitelmaa voidaan muuttaa lukuvuoden aikana. Opiskelusuunnitelman lähtökohtina ovat opiskelijan vahvuudet, tarpeet ja tavoitteet sekä hänen osaamisen tasonsa lisäopetusvuoden alussa. Opiskelusuunnitelmassa huomioidaan myös opiskelijan elämäntilanne ja aiemmat oppimiskokemukset.

Opiskelijavalinnan jälkeen lisäopetuksen opiskelu alkaa opiskelijan haastattelulla ja samalla käydään läpi oppilaan kouluhistoriaa ja arvioidaan nykytilanne. Mikäli mahdollista, pohditaan samalla myös mahdollisia tulevia jatko-opintolinjoja. Tavoitteena on, että opiskelijalle muodostuu mielikuva lisäopetuksessa opiskelusta ja samalla opiskelijan sitoutuneisuus opiskeluun lisääntyisi. Opiskelijalle voidaan tarvittaessa tehdä lähtötasotestausta eri oppiaineissa, mikäli se arvioidaan tarpeelliseksi täydentämään opiskelijan opiskeluhistoriaa ja taitotason arviointia. Syyslukukauden alkupuolella oppilaalle laaditaan joko HOPS- tai HOJKS-suunnitelma. Suunnitelma tehdään kokouksessa, jossa on läsnä opiskelija, huoltaja, opettaja ja lisäopetuksen opinto-ohjaaja. HOPS/HOJKS käydään läpi myös moniammatillisesti, jolloin läsnä voivat olla opiskelijan asioihin osallistuvat ja kuuluvat henkilöt kuten kuraattori, terveydenhoitaja, koulupsykologi ja rehtori. Henkilökohtaista suunnitelmaa tehtäessä keskitytään jatko-opiskelujen kannalta oleellisiin asioihin. Opettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat yhdessä opiskelijan kanssa opiskelusuunnitelman etenemistä jatkuvasti ja tarvittaessa suunnitelmaa voidaan täydentää ja muuttaa yksilöllisen tilanteen niin vaatiessa. Opiskelusuunnitelmaan pyritään sisällyttämään myös opiskelutaitojen kehittämiseen sekä opiskelijan hyvinvointiin ja elämänhallintaan liittyviä tavoitteita yksilöllisen tarpeen mukaan. Suunnitelma kirjataan Wilmaan.

4.2 Opiskelijoiden osallisuus

Opiskelijoilla on aktiivinen rooli oman opiskelusuunnitelman laadinnassa sekä lisäopetusryhmän toimintatapojen suunnittelemisessa. Lisäopetuksen työtavat ovat myös luonteeltaan sellaisia, että ne kannustavat opiskelijaa ottamaan aktiivisen roolin opintojensa suunnittelussa ja toteuttamisessa.

4.3 Yhteistyö

Lukuvuoden aikana tehdään opintovierailuja sekä ammatillisiin oppilaitoksiin ja lukioihin, että yhteiskunnallisesti ja kulttuurillisesti keskeisiin kohteisiin. Opintovierailut toteutetaan ryhminä.

Muihin sidosryhmiin ollaan aktiivisessa yhteydessä. Näitä ovat esim. lähettävät peruskoulut, toisen sosiaalitoimi, terveydenhuolto (esim. TAYS, Ylöjärven nuorisotiimi), poliisi, Ylöjärven työllisyyspalvelut, eri hallintoalojen moniammatilliset työryhmät sekä nuorisotoimi.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on lisäopetuksessa tiivistä ja säännöllistä, koska koko toiminta-ajatus perustuu yksilöllisyyteen ja yksilöllisten tavoitteiden saavuttamiseen.

4.4. Kasvatuskeskustelu ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Lisäopetuksen käytänteet ovat samat kuin Soppeenharjun koulussa.

5. OPISKELIJAN OPINTOJEN JA HYVINVOINNIN TUKEMINEN

5.1 Opinto-ohjaus

Lisäopetuksessa opiskelijat saavat kokonaisvaltaista ohjausta kaikilta lisäopetuksen opiskelijoiden kanssa työskenteleviltä. Opinto-ohjauksen merkitys on korostetun suuri lisäopetuksessa. Erityisesti henkilökohtainen ohjaus korostuu. Ohjauksessa on tärkeää löytää opiskelijalle onnistumisen kokemuksia, antaa myönteistä ja rakentavaa palautetta sekä tukea jatko-opinnoissa tarvittavien taitojen kehittymistä. Lisäopetuksen opiskelijoita motivoidaan ja tuetaan opinnoissaan ja heitä autetaan löytämään jatkokoulutuspaikka. Ohjauksen keskeiset tavoitteet kirjataan opiskelijan opiskelusuunnitelmaan.

Opinto-ohjaaja huolehtii, että lisäopetuksen opiskelija tutustuu erilaisiin ammatteihin vuoden aikana ja että opiskelijan työelämäntuntemus lisääntyy. Opiskelija osallistuu TET-jaksoihin opintosuunnitelmansa mukaisesti samoin kuin hän voi opintosuunnitelman mukaan suorittaa työelämässä ohjattuja opintoja.

Lisäopetuksen opiskelijat tutustuvat laajasti erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin ja niihin valmistaviin koulutuksiin sekä oppisopimuskoulutukseen ja erilaisiin työpajoihin.

Opinto-ohjaaja auttaa opiskelijaa suunnittelemaan lisäopetuksen jälkeisiä opintoja. Samoin hän auttaa opiskelijaa käytännön hakumenettelyssä.

Lisäopetusvuoden aikana opiskelija voidaan ohjata lisäopetusta sopivampaan opiskeluvaihtoehtoon.

Lisäopetuksen opinto-ohjaus toteutetaan perusopetuksen oppilaanohjauksen periaatteiden mukaisesti.

Opetushallituksen laatimista hyvän ohjauksen kriteereistä korostuvat lisäopetuksessa erityisesti seuraavat:

- Ohjaukseen on varattu resurssia siten, että opiskelijalla on mahdollisuus saada riittävästi monipuolista ja jatkuvaa ohjausta tarpeensa mukaan koko opintojen ajan.
- Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus sekä henkilökohtaiseen että ryhmämuotoiseen ohjaukseen.

- Ohjaus on toteutettu tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivisuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta omaan elämäänsä ja oppimiseensa liittyvissä prosesseissa ja päätöksenteossa. Ohjaus vahvistaa opiskelijan osallisuutta opiskelija- ja oppilaitosyhteisössä sekä kasvattaa yhteiskunnan ja työelämän jäsenyyteen.
- Opinto-ohjaajan tiedot, taidot ja ohjausosaaminen ovat korkeatasoisia ja ajan tasalla.
- Ohjaus toteutetaan tavalla, joka edistää oppilaan luottamusta omiin tasavertaisiin mahdollisuuksiinsa koulutuksessa ja työelämässä. Oppilasta tuetaan tiedostamaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitys valinnoissaan.
- Opiskelijalle järjestetään monipuolisia mahdollisuuksia tutustua opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Opiskelijalla on mahdollisuus sisällyttää opinto-ohjelmaansa jatko-opintoihin liittyviä opintoja. Ohjauksella varmistetaan opiskelijan taidot hankkia tietoa jatko-opinnoista sekä toimia sähköisessä hakujärjestelmässä.
- Ohjauksella tuetaan ja varmistetaan oppilaan siirtyminen perusopetuksen jälkeisiin opintoihin tai muuhun ohjattuun toimintaan.
- Ohjaus on toteutettu tavalla, joka auttaa oppilasta suunnittelemaan opintojaan, tekemään tarkoituksenmukaisia valintoja sekä laatimaan itselleen suunnitelman toisen asteen opintoja varten. Ohjaus on toteutettu tavalla, joka tukee oppilaan aktiivista ja kriittistä tiedonhankintaa. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti vaihtoehtoja oppilaan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi.
- Oppilas tutustuu monipuolisesti ammatteihin, työelämään ja yrittäjyyteen. Opetus on järjestetty siten, että se tukee oppilaan työnhakuvalmiuksien ja työelämätaitojen kehittymistä.
- Opinto-ohjaajalla on ajantasaiset tiedot työelämästä ja mahdollisuus kehittää työelämäosaamistaan.
- Verkosto- ja työelämäyhteistyö on suunniteltua ja aktiivista.

5.2 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Sekä yleisen että tehostetun tuen oppilaille tehdään HOPS-suunnitelma lisäopetuksessa. Suunnitelman tekeminen on tärkeää kaikille opiskelijoille, koska jokaisen opiskelijan opiskeluhistoria, lähtötilanne, opiskelusuunnitelma ja tavoitteet ovat hyvin henkilökohtaisia.

Erytystä tukea tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS.

5.3. Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollossa noudatetaan Ylöjärven kaupungin ja Soppeenharjun koulun suunnitelmaa.

Lisäopetuksen opiskelijat ovat oikeutettuja lisäopetuksessa järjestettävän oppilashuoltoryhmän, terveydenhoitajan, kuraattorin ja psykologin palveluihin. Tarvittaessa nuorta ohjataan käyttämään Ylöjärven kaupungin sosiaali- ja terveystalouksia ja erityisesti nuorille tarkoitettuja palveluja.

5.4. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kieli- ja kulttuuriryhmien erityistarpeet huomioidaan opiskelusuunnitelmaa laadittaessa. Mahdollinen S2-opetus pyritään toteuttamaan yhteistyössä lähialueen koulujen S2-opetuksen kanssa.

6. OPPIMISEN ARVIOINTI JA PALAUTE SEKÄ TODISTUKSET LISÄOPETUKSESSA

6.1 Oppimista tukeva arviointikulttuuri

Lisäopetuksen arviointi perustuu opetushallituksen perusopetusta varten määrittelemiin perusopetuksen kriteereihin ja niiden soveltamista koskeviin ohjeisiin. Muissa opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluvissa opinnoissa arviointi perustuu opiskelijan henkilökohtaisessa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

6.2 Osaamisen ja opintosuoritusten arviointi

Opiskelija voi osoittaa osaamistaan

- kirjallisina kokeina
- tarvittaessa suullisena kokeena
- suorittamalla erillisiä opintokokonaisuuksia, joissa arvioidaan työskentelyprosessia, lopputulosta ja osaamisen tasoa. Yhteiset ja valinnaisaineet arvioidaan numeerisesti. Mikäli opiskelija ei ole korottanut eri oppiaineiden päättötodistuksen numeroa, hänelle annetaan todistukseen merkintä osallisuudesta aineen opiskeluun.

6.3 Lisäopetuksessa käytettävät todistukset

Ei paikallisesti lisättävää.

OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN JA OHJAUSSUUNNITELMA YLÖJÄRVEN PERUSOPETUKSEN LISÄOPETUKSESSA

Lisäopetuksen opinto-ohjaus toteutetaan perusopetuksen oppilaanohjauksen periaatteiden mukaisesti (ks. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, luku 15 Opetus vuosiluokilla 7-9).

Valtakunnallisten tavoitteiden ja linjausten mukaisesti oppilaitoksessa toteutettavan ohjaustoiminnan tulisi olla jatkumo siirryttäessä koulumuodosta ja kouluasteelta toiselle. Jatkumon hahmottamisen taustalla ovat pyrkimykset turvata nuorelle joustava siirtyminen oppimisympäristöistä, koulumuodosta ja kouluasteelta toiseen. Jatkumon toteutuminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat kaikki oppilasta/opiskelijaa opettavat opettajat ja muu ohjaushenkilöstö, ja he toimivat yhteistyössä koko oppilaan/opiskelijan opintopolun ajan ja tehostetusti opiskelun nivelvaiheissa.

Lisäopetuksessa opinto-ohjauksen merkitys on erityisen suuri. Opiskelijoiden kokonaisvaltainen ohjaus on kaikkien lisäopetuksen opiskelijoiden kanssa työskentelevien yhteinen tehtävä.

Ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijoita, niin että he voivat onnistua opinnoissaan, kehittyvät jatko-opinnoissa tarvittavissa taidoissa ja motivoituvat jatkamaan opiskelua sekä löytävät paikkansa seuraavan koulutusvaiheen opinnoissa niin, että sitoutuvat aloittamaan ja jatkamaan opintojaan valitsemassaan koulutuksessa. Lisäksi tehtävänä on opiskelijoiden persoonallisen

kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva jäsen, joka arvioi omaa oppimistaan ja toimintaansa. Ohjaustyö on luottamuksellista ja ohjauksessa on aina otettava huomioon opiskelijan ikä, elämäntilanne, koulutausta sekä kehitystaso. Tässä peruslähtökohtana on opiskelijan tuntemus. Opinto-ohjauksessa korostuu opiskelijan henkilökohtainen ohjaus. Jokaiselle opiskelijalle pyritään antamaan jatkuvaa myönteistä ja rakentavaa palautetta sekä onnistumisen kokemuksia.

Henkilökohtaisuus ja opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen korostuvat lisäopetuksessa. Keskeiset ohjaukselliset tavoitteet kirjataan jokaiselle opiskelijalle laadittavaan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Osa opiskelijan ohjauksen kokonaisuutta ja laaja-alaista osaamista on työelämäyhteistyö. Ohjaus toteutetaan niin, että opiskelija oppii luottamaan omiin tasavertaisiin mahdollisuuksiinsa työelämässä ja jatkokoulutuksessa. Opinto-ohjauksella varmistetaan, että opiskelijan työelämäntuntemus lisääntyy. Opiskelijalle järjestetään monipuolisesti mahdollisuuksia tutustua erilaisiin ammatteihin, työelämään ja yrittäjyyteen. Työelämäntuntemuksen lisäämisessä apuna voidaan käyttää työelämään tutustumista, yritys yhteistyön eri muotoja kuten esim. yritysvierailut ja työelämässä suoritettavia ohjattuja opintoja ja asiantuntijavierailuita. Työelämään tutustumisjaksojen päätteeksi opiskelija arvioi hankkimiaan tietoja, taitoja ja kokemuksia yhdessä opinto-ohjaajan ja mahdollisesti muun lisäopetusryhmän kanssa. Työelämäntuntemuksen lisääntyessä opiskelija voi paremmin pohtia omia henkilökohtaisia opiskelu- ja uravaihtoehtojaan.

Opiskelijan tulevaisuuden suunnittelua tuetaan selvittämällä eri koulutusvaihtoehtoja. Opiskelijat tutustuvat ammatilliseen koulutukseen Pirkanmaalla ja oman kiinnostuksen mukaan muualla Suomessa. Samoin opiskelijat tutustuvat lukiokoulutukseen Pirkanmaalla ja oman mielenkiinnon mukaan muualla Suomessa. Opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua myös ammatilliseen ja lukiokoulutukseen valmentavaan koulutukseen, oppisopimuskoulutukseen ja erilaisiin työpajoihin sekä työ- ja toimintakeskuksiin.

Eri koulutusvaihtoehtoihin tutustumista syvennetään opiskelijan mahdollisuudella opiskella opintojaksoja sekä ammatillisessa oppilaitoksessa lähinnä Tredussa tai Saksyssa, että Ylöjärven lukiossa. Lisäopetukseen hakuvaiheessa haastattelun yhteydessä kysytään opiskelijan halukkuutta aloittaa opiskelu Y-lukiokympillä. Mikäli opiskelija täyttää Y-lukiokympin pääsyvaatimukset ja aloittaa Y-lukiokymppiopinnot, on ohjauksen tehtävä seurata lukio-opintojen etenemistä ja tukea opiskelijaa niin, että hän onnistuu lukio-opinnoissa ja siirtyy suunnitellusti Ylöjärven lukion opiskelijaksi tai jatkaa lisäopetuksessa opintojaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti.

Ylöjärven kaupungin lisäopetuksessa painotetaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoja koulutus- ja ammatinvalintojen perustaksi sekä työn arvostuksen lisäämiseksi. Lisäopetusvuodesta noin puolet ajasta käytetään tutustumiseen työelämään sekä perehtymiseen eri koulutusvaihtoehtoihin.

Tarvittaessa opiskelija voidaan ohjata lisäopetusta sopivampaan opiskeluvaihtoehtoon tai häntä paremmin palvelemaan toimintaan.

Henkilökohtainen ohjaus on erityisen tärkeää jatko-opintoihin liittyvissä kysymyksissä ja jatko-opintoihin hakeuduttaessa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelijaa autetaan suunnittelemaan lisäopetuksen jälkeisiä opintoja ja tuetaan käytännön hakumenettelyissä.

Yhteistyö kodin ja koulun välillä tukee onnistunutta ohjausprosessia. Yhteistyö huoltajien kanssa korostuu nivelvaiheessa toiselle asteelle siirryttäessä. Opinto-ohjaaja on yhteydessä huoltajiin ohjauksessa ilmaannuttua tarvetta. Huoltajille on mahdollisuus tavata opinto-ohjaajaa ja keskustella opiskelijan opinnoista tai jatkokoulutukseen liittyvistä asioista.

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ohjauksessa pyritään tehostetulla ohjauksella turvaamaan opiskelijan opintopolun jatkuminen lisäopetuksen jälkeen ja ehkäisemään koulutuksellinen syrjäytyminen ja opintojen keskeyttäminen. Erityisen tuen opiskelijalle ohjauksellinen tuki voi olla tehostetun tuen lisäksi myös erityisjärjestelyjä TET-harjoitteluihin ja oppilaitostutustumisiin liittyen. Keskeistä on, että opiskelija ohjataan hänelle tarkoituksenmukaisimpaan paikkaan (oppilaitos, kuntoutus, tutkimus, työelämä tms.) yhteistyössä muun ohjaushenkilöstön kanssa.

Johtuen Ylöjärvellä 2000-luvulla lisääntyneestä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrästä, on monikulttuurisen ohjauksen tarve keskeinen. Opinto-ohjaus on henkilökohtaista yksilöohjausta tai pienryhmäohjausta. TET-jaksojen suunnittelussa huomioidaan yksilölliset lähtökohdat.

Opinto-ohjaajan työnkuva edellyttää jatkuvaa työelämä- ja koulutustietouden päivittämistä. Osallistuminen moniammatillisten verkostojen tapaamisiin ja koulutuksiin on merkittävä osa lisäopetuksen opinto-ohjaajan työtä.

Opiskelijan koulumuodosta ja kouluasteelta toiselle siirtymien helpottumiseksi ohjauksen prosessit tulisi suunnitella ajallisessa viitekehyksessä: ennen opintojen alkamista, opintojen alkuvaiheessa, opintojen aikana ja opintojen päättövaiheessa sekä opintojen jälkeen.

OHJAUS ENNEN OPINTOJEN ALKAMISTA

- tiedottaminen ja markkinointi yläkouluille. Ajantasaista tietoa lisäopetuksesta yläkoulujen opinto-ohjaajille, lisäopetuksen esittelyä kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisille vierailijoille
- materiaalit: tietojen ja aineistojen päivittäminen mm. kaupungin kotisivuille, opintopolunkuun, PAEK:n Pirkanmaalla jaettavaan esitteeseen
- neuvottelu yläkoulujen opinto-ohjaajien kanssa. Yksittäisten oppilaiden tilanteen kartoitusta
- tutustumiskäynnit lisäopetuksessa. Yläkoulujen opinto-ohjaajien kanssa yhteistyössä sovitut oppilaiden tutustumiskäynnit lisäopetuksessa
- vastaaminen huoltajien tiedusteluihin
- ohjaaminen Ylöjärven jälkiohjauspäivässä yhdessä Tredun opinto-ohjaajan kanssa ilman opiskelupaikkaa tai ilman mieleistä opiskelupaikkaa jääneitä yhdeksäsluokkalaisia kesäkuussa yhteisvalinnan tulosten julkaisemisen jälkeen
- lisäopetukseen hakeneiden haastattelu ja opiskelijavalintaehdotuksen tekeminen yhdessä lisäopetuksen opettajan kanssa
- opiskelijavalinnasta tiedottaminen
- Y-lukiokympille valittujen ohjaus

- opiskelupaikan vastaanottamisesta tiedottaminen
- varasijoille jääneiden ohjaus
- tiedonsiirto uusista opiskelijoista yläkoulujen kanssa

OHJAUS OPINTOJEN ALKUVAIHEESSA

- mahdollisten vielä vapaana olevien toisen asteen opiskelu paikkojen etsiminen ja tarjoaminen lisäopetuksen opiskelijoille
- toiselle asteelle siirtyvien lisäopetuksen opiskelijoiden tukeminen siirtymisessä
- lisäopetuksen käytänteisiin perehdyttäminen, lisäopetuksen arkirutiinit, järjestyssäännöt, Koulutuskeskus Valon tiloihin tutustuminen
- yhteisöön tulo: poissaolojen ja keskeyttämisen torjumismenetelmät
- ryhmäytyspäivän järjestäminen
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman ja HOJKs:n tekeminen yhdessä lisäopetuksen opettajan, opiskelijan ja huoltajan/huoltajien kanssa
- oppilaiden henkinen ja fyysinen turvaaminen, oppilashuollon kanssa tehtävä yhteistyö sekä terveydenhuolto (terveystarkastus)
- koulun henkilökuntaan kuuluvien esittäytymiskäynnit ryhmässä kertomassa työnkuvastaan (esim. rehtori, kuraattori ja terveydenhoitaja)
- henkilökohtainen ohjaus: itsetuntemus, itseluottamus, omien vahvuuksien löytäminen, elämäntaitotaidot
- ryhmäohjaus
- TET-paikkojen hankinnassa avustaminen, ohjeistaminen ja tukeminen
- TET-paikoilla vierailu
- toisella asteella keskeyttävien haastattelu ja esittäminen mahdollisesti otettavaksi lisäopetukseen opiskelijaksi
- yhteistyö lisäopetuksen eri sidosryhmien kanssa

OHJAUS OPINTOJEN AIKANA

- henkilökohtainen ohjaus
- ryhmäohjaus
- pienryhmäohjaus
- opintojen etenemisen seuranta ja tuki
- opiskelijan psykososiaalisen hyvinvoinnin tuki ja seuranta
- opiskelijan fyysisen hyvinvoinnin seuranta ja tuki
- TET-paikkojen hankinnassa avustaminen, ohjeistaminen ja tukeminen
- TET-paikoilla vierailu
- yhteistyö yritysten (mm. yritysvierailut) ja työpaikkojen kanssa
- yhteistyö toisen asteen oppilaitosten kanssa

- huoltajien tapaaminen tarpeen mukaan
- jatko-opintoiltaan osallistuminen
- yhteistyö lisäopetuksen eri sidosryhmien kanssa

OHJAUS OPINTOJEN PÄÄTTÖVAIHEESSA

- viimeisten TET-paikkojen hankinnassa avustaminen ja tukeminen
- TET-paikoilla vierailu
- yhteishausta tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- huoltajien tapaaminen tarvittaessa
- huoltajien kuuleminen yhteishakua varten
- yhteishaun tekeminen yhdessä opiskelijan kanssa
- harkinnanvaraisen haun tekeminen opiskelijan ja huoltajan kanssa
- lukion ainevalintakorttien täyttäminen opiskelijan kanssa
- valintakokeeseen tai haastatteluun valmistautuminen
- kesätyöpaikan hakeminen yhdessä opiskelijan kanssa
- toimintaohjeet toiselle asteelle siirtymiseen
- yhteistyö tiedonsiirrossa lisäopetuksen opettajan ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien, erityisopettajien ja kuraattorien sekä huoltajien kanssa
- yhteistyö lisäopetuksen eri sidosryhmien kanssa
- yhteisen päätöstilaisuuden järjestäminen

OHJAUS OPINTOJEN JÄLKEEN

- opiskelijoiden sijoittumisen seuranta
- ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjaus
- opiskelijoiden sijoittumisen raportointi ja analysointi
- ylöjärveläisten yhdeksäsluokkalaisten sijoittumisen seuranta yhdessä perusasteen opinto-ohjaajien kanssa
- lisäopetuksen jälkiohjaus
- yhteydenpito toiselle asteelle
- yhteistyö lisäopetuksen eri sidosryhmien kanssa